

EĞİTİM VE SAĞLIK EĞİTİMİ

Dersin Amacı

Bu dersin amacı, öğrencinin sağlık ve sağlık davranışının belirleyicilerini, sağlık eğitimi model ve teorilerini tanıyarak, sağlık eğitimi programlarını uygulayarak, birey, aile ve toplumda sağlıklı yaşam davranışları geliştirmesidir

Dersin Hedef

- Yetişkin eğitimi ilkelerine uygun program planlayabilme
- Sağlık davranışı, sağlık eğitimi ve sağlığı geliştirmeyi tanımlayabilme
- Etkili sağlık eğitimi için beceri kazanabilme
- Sağlık eğitim sürecinin adımlarını açıklayabilme
- Sağlık eğitim politika ve stratejilerinde hemşirenin rollerini tartışabilme
- Eğitim yöntem ve tekniklerini eğitimlerde uygulayabilme

AMAÇ

Eğitimin ayırıcı özelliklerine ilişkin bilgi kazandırarak önemi konusunda farkındalık kazanmak.

HEDEFLER;

Bu oturumun sonunda;

- Eğitime ilişkin kavramları tanımlayabilmeli
- Davranış değişikliğinin gerçekleştiği alanları sayabilmeli
- Öğrenmeye ilişkin ilkeleri söyleyebilmeli
- Yetişkinin tanımlayıcı özelliklerini sayabilmeli
- Yetişkin eğitiminin ortak noktalarını söyleyebilmeli
- Yetişkinlerin öğrenmeye ilişkin özelliklerini sıralayabilmeli
- Yetişkin eğitimi uygulamalarında dikkat edilecek hususları söyleyebilmeli
- Yetişkinlerin öğrenme/katılma engellerini açıklayabilmeli
- Sağlık eğitimini kavrayabilmeli

Eğitim, Öğrenme, Öğretim, Öğretme Nedir?

1. Öğrenme

- Bireyin çevresiyle etkileşimde bulunarak geçirdiği yaşantıların ürünü olan çoğunlukla kalıcı izli “davranış değişikliği” dir.

Öğrenme

Öğrenmenin üç temel özelliği vardır:

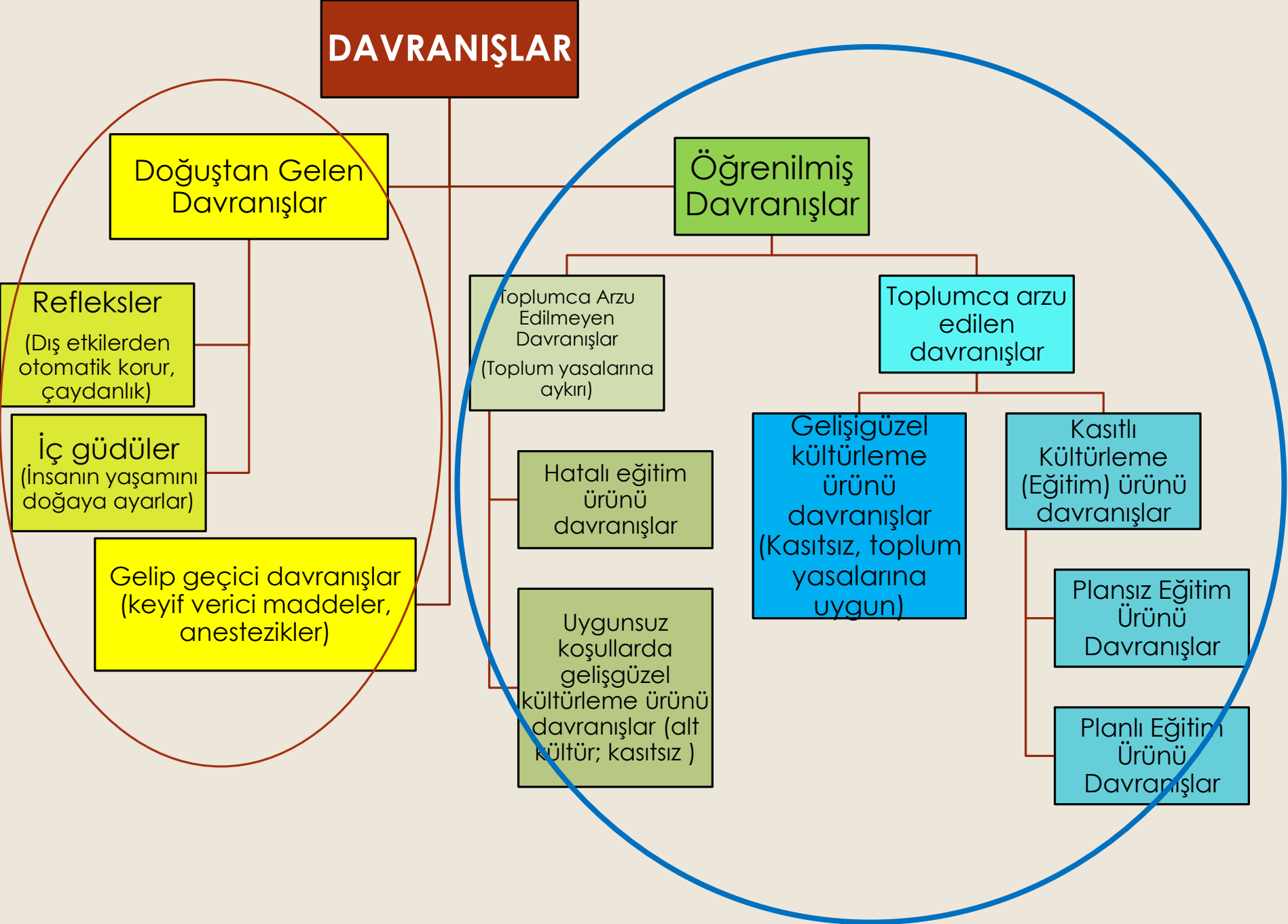
1. Öğrenme sonucunda kesinlikle bir davranış değişikliği oluşur.
2. Öğrenme yaşantı (deneyim-tecrübe) ürünüdür. Ancak öğrenmede oluşan davranışın içgüdüsel ya da refleks olmaması gerekir. Büyüme, olgunlaşma, hastalık vb. sonucu değişimler öğrenme değildir. Öğrenme bireyseldir.
3. Öğrenme kalıcı izlidir. Oluşan davranış değişikliği çok kalıcı veya süreklidir. (örn: sigara içme).

Davranış

- Kişinin çevresiyle etkileşimi sırasında kişide ve çevrede oluşan gözlenebilir ve ölçülebilir değişikliklere davranış denir.
- Bir organizmanın gösterdiği her türlü tepki, organizmanın, çevrede ve/veya çevreyle olan ilişkisinde değişiklik yaratan eylemlerdir.
- Davranış sözcüğü ile eş anlamlı kullanılan sözcükler 'aktivite', 'aksiyon', 'performans,' 'karşılık verme', 'reaksiyondur'.
- Kişinin söylediği ve yaptığı her şeydir.

DAVRANIŞLAR

Öğrenme

Oluşan davranışlar birbiriyle etkileşim halinde olan ve genellikle beraber kullanılan üç farklı türde tanımlanmaktadır:

- 1. Bilişsel davranışlar:** Kişinin bir görevi yapabilmesi ile ilgili “bilgi”lerin öğrenilmesi ile ortaya çıkar. Örneğin hastalık tanılarının nasıl konulacağı ve tedavisinin bilinmesi gibi.
- 2. Duyuşsal davranışlar:** Tutum ve inanışlar şeklinde yerleşmektedir.
- 3. Psiko-motor (devinsel) davranışlar:** Kişinin zihin ve bedeninin beraber oluşturduğu davranışlardır, beceri olarak adlandırılır. Örneğin enjeksiyon yapmak, kan basıncı ölçmek.

Öğrenme Alanları ve Alt Basamakları (Bloom,1979)

Bilişsel alan	Duyuşsal alan	Devinsel alan
.Bilgi .Kavrama .Uygulama .Analiz .Sentez .Değerlendirme	.Algılama .Tepki .Değer verme .Düzenleme .Karakterize etme	. Uyarılma . Kılavuz denetiminde yapma . Beceri Haline Getirme . Duruma Uydurma Yaratma

1.a. Bilişsel Alan

- ➔ Bilişsel alan öğrenilmiş davranışlardan zihinsel yönü ağır basanların kodlandığı alandır.
- ➔ Bilişsel alanda da zihinsel etkinliklerin baskın olduğu davranışlar söz konusudur.

Bilişsel Alanın Basamakları

Altı ana basamağa ayrılmıştır:

- Bilgi
- Kavrama
- Uygulama
- Analiz
- Sentez
- Değerlendirme

Bilişsel Alanın Basamakları

- **Bilgi;** bilginin hatırlanması ve anlaşılması, gösterilen eşyaların isimlerini söylemek, bir kavramı tanımlamaktır.
- **Kavrama;** anlama, çevirme, başka sözcüklerle anlatma, yorumlama ya da diğer biçimdeki materyallere **dönüştürme** yeteneğidir.
- **Uygulama;** bilgiyi kullanma ve öğrenenleri transfer edebilme ve yeni problemlerin çözümünde kullanabilme gücüdür.

Bilişsel Alanın Basamakları

- **Analiz;** ayrıntıları saptama ve bir durumun ya da bilginin parçalarını ayırıştırma ve bulma yeteneği.
- **Sentez;** büyük resmi oluşturmak için parçaları **birleştirme** yeteneğidir.
- **Değerlendirme;** bir değeri ya da bilgiyi **uygun kriterler** kullanarak **sorgulama** yeteneği, belirli bir görüş ya da öneriyi eleştirmek ya da savunmak gibi davranışları içerir.

1.b. Duyuşsal Alan

- Duyuşsal alan insanın duygularını içeren davranışları ifade eder.
- İnsana kazandırılmak istenen duygular, tercihler, değerler, ahlaki kurallar, istek ve arzular, güdüler, yönelimler duyuşsal alanın kapsamına girer.

Duyuşsal Alan

- Bir değerin farkında olunması, önemsenmesi, kabulü, adanmışlık, özümseme ve o değerle tutumlu davranış gösterme alanıdır.

Duyuşsal alan

- Algılama
- Tepki
- Değer verme
- Düzenleme
- Karakterize etme (Nitelerendirme)

Duyuşsal alan

► **Algılama:** Bilgiyi öğrenme isteği olarak tanımlanabilir.

Örneğin birey diğerlerini saygı ile dinler, toplumsal sorunlara duyarlılık gösterir, hizmet vermek için taahhüde ihtiyacı olduğunu kabul eder.

► **Tepki:** Bireyin kendi öğrenme sürecine katılımını gösterir.

Örneğin; bireyin konuya olan ilgisini göstermesi, sunum yapmaya istekli olması, sınıftaki tartışmalar katılması, başkalarına yardım etmeyi sevmesi vb.

► **Değer verme:** Bireyin bir değerden bir sözü kabul etmesine kadar uzanan geniş bir çeşitlilik gösterir.

Örneğin; bireyin demokratik süreçlere inanması, günlük yaşamda bilimin rolüne değer vermesi, başkalarının refahına önem vermesi, bireysel ve kültürel farklılıklara duyarlılık göstermesi vb.

Duyuşsal alan

- **Düzenleme:** Bireylerin, farklı değerleri bir araya getirip, kendi aralarındaki sorunları çözerek değerleri içselleştirirken geçirdikleri süreçleri ifade eder.

Örneğin; bir demokraside özgürlük ve sorumluluk arasındaki dengenin tanınması, bireyin kendi davranışının sorumluluğunu kabul etmesi, meslek etiği ilkelerini kabul etmesi, her bir değerler sistemine ilişkin bir davranış geliştirmesi vb.

- **Karakterize etme (Nitelendirme):** Bireyin, tutarlı ve belirli bir tutum içerisinde kendi davranışlarını kontrol eden, kendi inançları, fikirleri ve davranışları kapsayan bir değer sistemine sahip olması şeklinde tanımlanabilir.

Örneğin; bağımsız çalışmada kendine güvenin olması, etik uygulamaya mesleki bir bağlılık gösterme, bireysel, sosyal ve duygusal uyum gösterebilme, iyi sağlık alışkanlıklarını koruma vb.

1.c. Psikomotor Beceri Alanı (Devinsel Alan)

- Psikomotor alan duyu organları zihin ve kasların birlikte çalışması sonucu ortaya çıkan davranışları içerir. Psikomotor davranışlar zihin ve kasların ortak çalışması sonucu ortaya çıkan davranışlardır.

Psikomotor Beceri Alanı (Devinsel Alan)

- Uyarılma
- Kılavuz denetiminde yapma
- Beceri haline getirme
- Duruma uydurma
- Yaratma

Psikomotor Beceri Alanı (Devinsel Alan)

- **Uyarılma:** Nesnelerin, niteliklerin veya ilişkilerin duyu organları yoluyla farkına varma ve buna karşıt davranışı yapmak için hazırlanma sürecini içerir.
- Bu aşamada doğru becerinin nasıl yapıldığı dikkatlice izlenir ve sonra davranışı yapmak için vücudu hazır konuma getirilir. İki alt basamağa ayrılır:

Algılama: Bir uyarıcının bir ya da daha fazla duyu organına çarpması.

Bedensel kurulma: Beceriye yapmak için vücudu beceriyi yapar duruma getirme.

Psikomotor Beceri Alanı (Devinsel Alan)

- ➔ **Kılavuz Denetiminde Yapma:** Beceri gelişiminde ilk adımdır. Burada ağırlık becerinin daha karmaşık olan parçaları üzerinedir.

Kılavuzla yapma: Kılavuz eşliğinde davranış gerçekleştirilir.

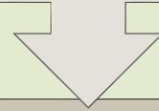
Kendi kendine yapma: Davranış kendi kendine yapılabilecek seviyeye gelinir.

Psikomotor Beceri Alanı (Devinsel Alan)

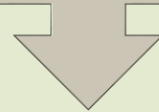
- **Beceri Haline Getirme:** Bu aşamada hareket düzenli ve verimli (en az zaman ve enerji harcanarak) yapılır.
  - İstenilen nitelikte yapma
  - İstenilen nitelik ve sürede yapma
  - İstenilen nitelik, süre ve yeterlikte yapma
- **Duruma Uydurma:** Bedeni yeni bir davranım gerektiren problematik durumların gereklerini karşılamak için motor faaliyeti değiştirme.
- **Yaratma:** Yeni motor hareketler veya psikomotor alanda gelişmiş anlayışlar, yetenekler ve beceriler ortaya çıkarma aşamasıdır.

Öğrenmenin Gerçekleşmesinde Aşamalar

İhtiyaçlar ilgi oluşturur

İlgi dürtü oluşturur

Öğrenme davranışı ortaya çıkar

*Çağımızın cahili okuma yazmayı bilmeyen değil,
öğrenmeyi öğrenmeyen insanlar olacaklardır.*

Alvin Toffler

**Öğrenmeyi öğrenme; yaşamboyu eğitim;
yaşamboyu öğrenen ve bilgi okur-yazarı
olmak demektir.**

2. Öğretme

- Öğrenmeyi sağlama ve rehberlik etme etkinliğidir.

3. Öğretim (Teaching/Instruction)

- Öğrenmenin belirli amaç/amaçlar doğrultusunda başlatılması, yönlendirilmesi ve gerçekleştirilmesi sürecidir.
- Öğretim süreci öğeleri, öğretmen, program, amaç ve araçlardan oluşur.
- **Planlı, programlı öğrenme etkinlikleridir.**

4. Eğitim (Terbiye-Education)

- Çocukların ve gençlerin toplum yaşayışlarında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme, terbiye (TDK,2014).

Toplum, Halk;

Toplum;

Aynı toprak parçası üzerinde bir arada yaşayan ve temel çıkarlarını sağlamak için iş birliği yapan insanların tümü, cemiyet (TDK,2014).

Halk;

Aynı Ülkede yaşayan, aynı kültür özelliklerine sahip olan, aynı uyruktaki insan topluluğu, folk (TDK, 2014).

Eğitim

- Bireyin davranışlarında, kasıtlı olarak istendik davranış değişikliği meydana getirme sürecidir.
- Eğitim yoluyla bireyin bilgi ve becerileri ile amaçları, beklentileri, tutumları, değerleri **toplumca uygun görülen yönde (istendik)** ve **amaçlı olarak (kasıtlı)** değiştirilir.

Eğitim & Öğrenme İlişkisi

- Eğitim, öğrenmenin kurumsallaşmış, sistemli ve kasıtlı olan şeklidir.
- Öğrenmenin eğitim olabilmesi için örgütlü, sistematik ve kasıtlı olması gerekir.

Eđitim Tűrleri-1

- 1. Formal Eğitim;** Okullarda temel ve mesleki eğitimi sağlamak amacıyla yapılan eğitim olarak tanımlanır.
- 2. Non-Formal Eğitim;** Eğitimini tamamlayamamış olanlara eğitim kurumları ve diğer çeşitli kurumlar tarafından sistemli ve programlı olarak yapılan okul dışı eğitim yaygın/ halk /yetişkin eğitimi olarak tanımlanır.

Eğitim Türleri-2

3. İnfomal/Algın Öğrenme; Önceden belirlenmiş bir plana ve programa bağlı olmaksızın spontan/kendiliğinden öğrenmelerdir.

4. Rastlantısal Öğrenme; Metroya binmeyi öğrenme

Yetişkin Öğrenme Etkinliklerinin Sınıflandırılması

Öğrenen	Öğreten	
	Kasıtlı	Kasıtsız
Kasıtlı	A Örgün, yaygın eğitim (okul)	C İnformal, Bireysel öğrenme, AÖF
Kasıtsız	B Algın öğrenme KiA ile öğrenme	D Rastgele öğrenme, Metroya binme

Eğitimin Amaçları

- Varolan bilgi birikiminin yeni kuşaklara aktarılması
- İnsanların zihinsel gelişimlerinin sağlanması
- Kültürel mirasın genç kuşaklara aktarılması
- Özerk, özgür ve eleştirel düşünebilen bireyler yetişmesine olanak sağlanması
- Etkin, bilinçli ve katılımcı yurttaşlar yetiştirilmesi
- Toplumun gereksinim duyduğu nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi

Öğrenme, Öğretim ve Eğitim İlişkisi

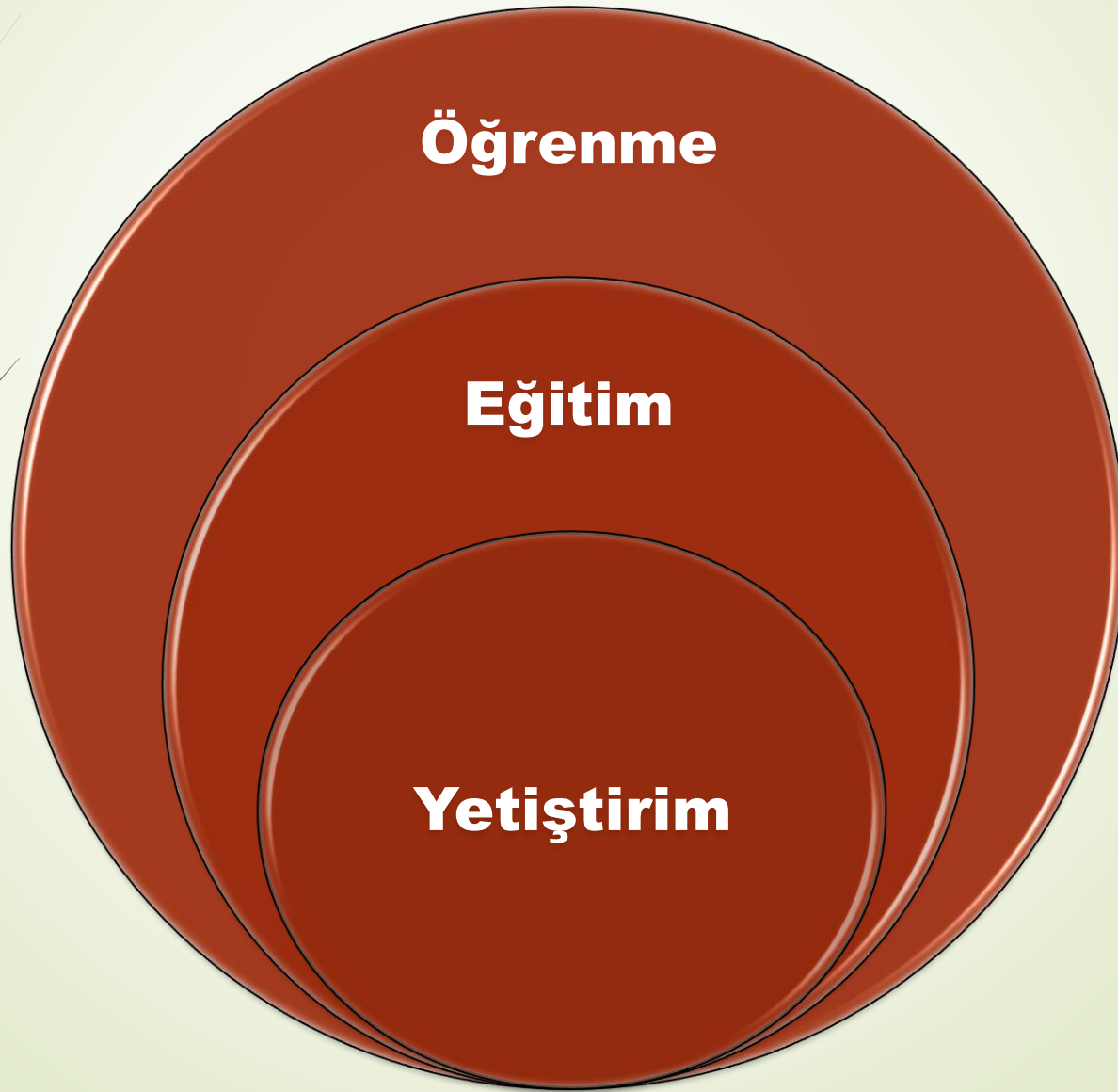

5. Yetiştirim (Talim-Training-Formation)

- Eğitimin mesleki olan boyutudur.
- Bir meslekte ya da işteki üretkenliği artırmak için o işe ya da mesleğe yönelik bilgi beceri ve tutumları kazandırmayı hedefler.

Öğrenme-Eğitim-Yetiştirim

6- Yetişkin Kimdir?

- «Zorunlu öğrenimin dışına çıkmış, olgunlaşmış, uygun davranabilen ve bağımsız olabilen kişi» (C.Rogers).
- Dünya Sağlık Örgütü'ne göre 24 yaş üzerindeki kişiler yetişkin olarak tanımlanmaktadır.

*Yaşadıkça Öğrenirsin
Sevdikçe Öğrenirsin
Ağladıkça Öğrenirsin
Yitirdikçe Öğrenirsin
Canevinden vurldukça Öğrenirsin
Feryad ettikçe Öğrenirsin
Alanis Morissette*

Yetişkin

- **Biyolojik olarak yetişkin;** üreyebilme yetisine ve becerisine ulaşmış bireylerdir. Bu dönem ergenliğin ilk safhasına karşılık gelir.
- **Yasal olarak yetişkin;** imza atabilen, başkasının iznine veya himayesine ihtiyaç duymadan yasal yükümlölüklerini yerine getirebilen, ölkemizde yasal yetişkinlik yaşı olan 18 yaşını bitirmiş kişilerdir.

Yetişkin

- ➔ **Sosyolojik açıdan yetişkin;** toplumda yetişkinlerin rollerini üstlenmiş ve tam zamanlı çalışma, oy kullanma gibi sosyal sorumluluklarını yerine getirebilen bireylerdir. lkemizde sosyolojik açıdan yetişkinlik, genelde yasal yetişkinlikten önce gerçekleşir.
- ➔ **Psikolojik olarak yetişkin;** z-benliği gelişmiş, kendi yaşantısını kontrol edebilen ve yönlendiren, öz-güven ve öz-saygı olgularını hayatının her kademesinde kullanan ve geliştiren bireylerdir.

Yetişkin

Kendisinin ve başkalarının yaşamını sürdürebilmek için üretim yapabilecek ve gereken kararları, kendi başına alabilecek biçimde bedensel ve ruhsal gelişimini tamamlamış olduğu, içinde yaşamış olduğu toplum tarafından kabul edilen bireylerdir.

Yetişkinliğin Evreleri-1

1. İlk Yetişkinlik;

- 18-29 yaş grubunu kapsar,
- Okul bitirme, iş, eş, evliliğin başlaması.

2. Orta Yetişkinlik;

- 30-65 yaş grubunu kapsar,
- Belli bir ekonomik yaşam tarzına alişmak,
- Eşi ile özdeşleşmek ya da ayrılmak, bu duruma uyum sağlamak,
- Bedensel değişimleri kabullenmek (Menapoz),

Yetişkinliğin Evreleri-2

3. İleri (Son) Yetişkinlik;

- 65 yaş üstü yaş grubunu kapsar,
- Bedensel ve fiziksel gerilemelere alişmak (göz, kulak ☹),
- Emeklilik sonrası yaşama uyum sağlamak ☹,
- Eşin ölümine uyum sağlamak (Kadınlar ☺),
- 2. Bahar ☺.

Yaş Türküsü

49

Bir güzel ki, on yaşına girince,
Gonca güldür de henüz açılır
On birinde, gonca diye koklarlar;
On ikide, elma diye saklarlar;
On üçünde cevr-ü cefa çekerler ;
On dördünde, hamre şekere benzer.
On beşinde, güzelliğin çağıdır;
On altıda, gören aklın dağıtır;
On yedide, göğsü cennet bağıdır;
Uzanır kameti selviye benzer.

On sekizde, hem artırır zararını,
On dokuzda, terk eylemiş arını.
Yirmisinde, gözdedir şikârını,
Zincirlerden kopmuş aslana benzer.
Yirmi beşten sonra, bıyık burulur;
Otuzunda, akan sular durulur;
Otuz beşte, hep günahları sorulur;
Yalana karışmış irfana benzer.

Kırk yaşında, gazel dökülür bağlar;
Kırk beşinde, ettiklerine ağlar;
Ellisinde, insanlara bel bağlar;
Dağ başına çökmüş dumana benzer.

Elli beşte, sızı iner dizine;
Altmışında, duman çöker gözüne;
Altmış beşte, hiç bakılmaz yüzüne;
Geldi geçti, şimdi yalana benzer.
Altmış beşten sonra, beli bükülür;
Bütün damarından kanlar çekilir.
Gel gel diye toprak çağırır
Ahreti gözetir süphana benzer.

.....

Yetişkinliğin Evrelerini Niğin Bilmeliyiz?

- Yetişkinlerin temel gereksinimlerini, güdülerini ve öğrenme ilgilerini anlamak ve bunları yaş gruplarına göre ayırt etmek için bu evreleri bilmek gerekir.
- Bunun için amaç, iğerik ve kullanılacak eğitim materyallerinin/yöntemlerinin belirlenmesi açısından önemli belirleyicidir.

Öğrenme Yönelimlerine Göre Yetişkinler

Amaç yönelimli;

- RİA takmayı öğrenme, AP yöntemi kullanmayı öğrenme, Karda kaymayı öğrenme, ..., keman çalmayı öğrenme.

Etkinlik Yönelimli;

- Toplumsal ilişkileri geliştirmek, yeni dostluklar edinmek için,.. Yeşillik olsun diye 😊

Öğrenme Yönelimli;

- Öğrenme arzusuyla yanıp tutuşurlar. Akademik camia, öğrenciler?

Yetişkinler

- Aceleciler
- Denemeciler
- Önderler
- Geç öğrenenler
- Öğrenmeye kapalı olanlar

Yetişkin Öğrenmesi?

- Yetişkinlerin özelliklerini ve sorumluluklarını göz önünde bulundurduğumuzda yetişkin öğrenmesi de alışlagelen çocuk ve genç eğitiminden farklılıklar göstermektedir.
- Çocukların eğitimi için kullanılan «pedagoji» sözcüğünün yetişkin eğitiminde karşılığı «androgoci» dir.

Öğrenmeye İlişkin İlkeler

- ➔ Öğrenme işlemine katılan duyu organlarımızın sayısı ne kadar fazla ise o kadar iyi öğrenir ve geç unuturuz.
- ➔ En iyi öğrendiğimiz şeyler kendi kendimize yaparak öğrendiğimiz şeylerdir.
- ➔ Öğrendiğimiz şeylerin çoğunu gözlerimizin yardımı ile öğrenebiliriz.
- ➔ En iyi öğretim, somuttan soyuta ve basitten karmaşığa doğru giden öğretimdir.

Öğrenme İle İlgili Gerçekler

- 50 dakikalık bir dersin neredeyse %40'ını ders sonunda hiç hatırlamamaktadır.
- Öğrenciler, dersin ilk 10 dakikasındaki içeriğin %70'ini akıllarında tutabilmektedirler.
- Dersin son 10 dakikasındaki içeriğin ise sadece %20'si öğrencilerin akıllarında kalmaktadır.

Öğrenme İle İlgili Gerçekler

Özellikle “Giriş” düzeyinde ve çoğunlukla “anlatma” yöntemiyle verilen derslerde, derse sürekli devam eden ve derse hiç devam etmeyip sadece kitaptan okuyan öğrenciler arasındaki başarı farkı sadece %8’dir.

Yaşam Boyu Öğrenme

	PEDAGOJİ	ANDROGOJİ
ÖĞRENME İHTİYACI	Zaman > Sorumluluk	Zaman < Sorumluluk
ÖĞRETİCİNİN ROLÜ	Bilgi Sağlama	Bilgiyi Yönlendirme
DENEYİMLER	Ön Bilgi ↔ Bilgi	Bilgi ↔ Yaşam
ÖĞRENME AMACI	Belirlenir	Belirler
KALICI ÖĞRENME	Kısa süreli	Uzun süreli

Pedagoji ve Androgoji

- Bilme Gereksinimi
- Benlik Algısı
- Deneyimler
- Hazır bulunuşluk
- Öğrenme Yönelimi
- Güdüleyiciler

Yetişkinlerin Öğrenmeye İlişkin Özellikleri-1

Androgojik yaklaşıma göre yetişkinlerin öğrenmeye ilişkin özellikleri 3 ana başlıkta değerlendirilmektedir:

- Benlik algısı
- Deneyimler
- İhtiyaç Odaklı Yaklaşım

Yetişkinlerin Öğrenmeye İlişkin Özellikleri-2

- ➔ Kendisine, olgun bir insan gibi davranılmasını, saygılı olunmasını bekler
- ➔ Alıngandır. Başarısızlıktan, başkalarının yanında küçük düşmekten çekinir, korkar
- ➔ Eğitimde pasif alıcı olmaktan hoşlanmaz, aktif rol almak ister
- ➔ Gereksiz, sıkı otoriteden hoşlanmaz

Yetişkinlerin Öğrenmeye İlişkin Özellikleri-3

- Eğitim düzeyi düşük olan bir yetişkin ise, kendisine güven eksikliği olabileceğinden bu durum onun eğitime olan ilgisini azaltabilir.
- Yetişkinlerin kendileri de zengin bir öğrenme kaynağı olabilir.
- Yeni öğrenilen bilgiler, deneyimlerini zenginleştireceği için daha anlamlı olabilir.

Yetişkinlerin Öğrenmeye İlişkin Özellikleri-4

- Yerleşmiş alışkanlıklara ve kalıplaşmış düşüncelere sahip olabilecekleri için, yetişkinler, daha az açık fikirli olabilirler.
- Geçmişte edindikleri bilgilerle örtüşmeyen, ters düşen yeni bilgiyi reddedebilirler.
- Davranış değişikliğine direnebilirler. Bu sebeple; öğrenme sürecinde, yetişkinlerin deneyimleri, bilgi birikimleri reddedilmemeli, hatalar bir öğrenme fırsatı olarak değerlendirilmelidir.

Yetişkinlerin Öğrenmeye İlişkin Özellikleri-5

- Yetişkinler **ihtiyaçlarını** karşılamayan eğitime ilgi göstermezler.
- Gördükleri eğitimin ihtiyaçlarına somut çözümler getirmesini beklerler.

Yetişkinlerin Öğrenmeye ilişkin Özellikler; (Sudi Bülbül, 1990)

düşürmektedir. Yetişkinlerin hizmet içi eğitimde gözönüne alınması için gerekli ve eğitimin verimini artıran başlıca özellikleri (Sudi Bülbül, 1990, s. 70).

— Yetişkinler gördükleri eğitimin somut gereksinimlerini vermesini, bir soruna çözüm getirmesini, bir yarar sağladıklarını düşünürler,

— Yetişkinler bilgi, beceri ve tutumlardan oluşan birikimlerine sahiptirler, eğitimde bunların kullanılmasını bekliler,

— Yetişkinler alıngandırlar, Kendilerine saygılı olmaları isterler,

— Yetişkinler başkalarının yanında küçük düşmekten korkarlar,

— Yetişkinler farklı ihtiyaçlar, beklentiler, ilgi ve tutumları vardır,

— Yetişkinler, geçmiş yaşantılarından edindikleri deneyimlerle, yeniliklere karşı tutucu davranma, direnç gösterme eğilimindedirler,

— Yetişkinler başarısızlıktan korkarlar, başarılı olmaları isterler,

— Yetişkinler işleriyle, aileleriyle çeşitli sorunları olabilirler. Bu nedenle eğitime tam anlamıyla kendilerini veremeyebilirler,

— Eğitim düzeyi düşük yetişkinlerde kendilerine karşı ilgi ve saygısızlık olabilir, bu durum onların eğitime karşı ilgisiz kalmalarına sebep olabilir,

— Yetişkinler gereksiz, sıkı otoriteye ve kendilerinin çıkarlarına karşı bir düşmanlık gösterme, sağlıksız davranışlar sergileme eğilimindedirler,

— Yetişkinlerin görme, işitme veya sağlık sorunları olabilir.

You cannot teach an old dog new tricks

English Proverb

Yetişkin Eğitiminin Temel İlkeleri-1

- Öğretilecek konu, katılımcıların yeteneklerinin üstünde ya da altında olması katılımcıların sıkılmasına neden olur.
- Bir konunun, hiç ara verilmeden öğretilmesi yerine, uygun aralıklar verilerek öğretilmesi, öğrenmeyi kolaylaştıracak ve öğrenilenin daha uzun süre hatırdakalmasını sağlayacağından yararlı olur.

Yetişkin Eğitiminin Temel İlkeleri-2

Her 40-45 dakikalık eğitimden sonra 10-15 dakikalık dinlenme arası vermek ya da yeni bir konuya geçmeden önce konuya ilişkin uygulamalar yaptırmak uygun olur.

Yetişkin Eğitiminin Temel İlkeleri-3

Eğitime katılanları öğrenmeye güdüleyerek aktif katılımlı öğrenmeyi sağlamak için bireylere;

- ➔ Bilgi sunmaktan çok, olguları keşfetmelerine yol açacak sorular sorulmalı,
- ➔ Bireysel ya da ekip çalışmalarına yönlendirilmeli,
- ➔ Uygun olan her konuda tartışma yöntemi kullanılmalıdır.

Yetişkin Eğitiminin Temel İlkeleri-4

- İşlenen konu ile ilgili önemli noktalar eğitimin başında ve sonunda sunulmalıdır
- İşlenecek konu eğitimin başında ana hatları ile tanıtılmalı ve eğitimin sonunda özetlenmelidir.
- Eğitime katılanların aktif olarak katılacağı çalışmalar yapılmalıdır.
- Eğitim boyunca, işlenen her alt konunun sonunda, o alt konunun kısaca özetlenmesi yararlı olur.

Yetişkin Eğitiminin Temel İlkeleri-5

- İnsanlar öğrendiklerinin çoğunu görerek elde etmektedir.
- Bu nedenle, görsel araçların olabildiği kadar fazla kullanılmasına özen gösterilmelidir

Yetişkin Eğitiminin Temel İlkeleri-6

Yetişkin eğitimi programlarında hedefler belirlenirken, yetişkinlerin gerçek yaşam koşullarının dikkate alınması gerekir ki bireyler, rendiklerini gerçek koşullara uygulayabilsinler.

Öğrenilen Bilgileri Pekiştirmek

- Doğru yanıtlara **iltifat** gösterilmelidir
- Girişimde bulunan, sıkı çalışan ve sorulara cevap verenler (yanlış bile olsa) takdir edilmelidir
- Başlangıçta, cevap verebilecekleri basit sorular sorumlu ve onlara programın başında başarılı oldukları duygusu verilmelidir
- Eğer bir soruya verilen cevap tamamen yanlış değilse cevabın doğru olan kısımları belirlenmeli ve ödüllendirilmelidir.

BİLGİSİZLİK

Ü

Ç

T

Ü

CEHALETTİR

Yetişkinlerin Eğitimden Beklentileri-1

- ➔ Eğitimin kendi alanları ile **bağlantılı/ilişkili** olmasını isterler
- ➔ Eğitim kendi alanları ile ilgili ise, öğrenmeye istekli ve gayretli olur ve **güdülenirler**
- ➔ Eğitime etkin biçimde **katılmak** isterler
- ➔ Eğitim yöntem ve tekniklerinde **çeşitlilik** olmasını arzularlar
- ➔ **Olumlu geribildirim** almak isterler

Yetişkinlerin Eğitimden Beklentileri-2

- Kişisel sorunları vardır ve **güvenli bir ortama** ihtiyaç duyarlar
- Diğer kişilerden ayrı, değişik bilgi, deneyim ve saygıdeğer davranışlara sahip, **özgün bir birey** olarak algılanmak isterler
- **Öz güvenlerini** korumaları gerekir
- Kendileri ve eğiticiler hakkındaki **beklentileri** yüksektir
- **Kişisel gereksinimlerinin dikkate** alınmasını isterler

Yetişkin Eğitiminde Dikkat Edilecek Hususlar-1

- ➔ **İlk İzlenim:** İlk izlenimin olumlu olmasına özen gösterilmelidir.
- ➔ **İlgi:** Yetişkinin ilgi duyması için eğitimin onların gerçek ihtiyaçlarına dayanması gerekir.
- ➔ **Tekrar ve pekiştirme:** Tekrar yolu ile pekiştirme, öğrenmenin kalıcılığını sağlar. Ancak tekrarın dozunun iyi ayarlanması gerekir.

Tekrar

- Daha önce işlenen konular hakkında zaman zaman sorular sorulmalıdır
- Yeni sunulan bilgilerle, daha önce öğrenilen bilgileri karşılaştırmaları, ilişkileri belirlemeleri istenmelidir
- Çalışma programında, tekrar için zaman ayrılmalıdır
- Zaman zaman konuları hatırlamaya zorlayacak sorular sorulmalıdır

Tekrar

- Her konunun sonunda, öğrenilenler özetlenmeli, bu özetlemede eğitime katılanların da aktif rol almalarını sağlanmalıdır
- Yeni bir konuya başlarken, bir önceki eğitim konusu kısaca tekrarlanmalı ve bu iş soru cevap şeklinde karşılıklı katılımı yapılmalıdır

Yetişkin Eğitiminde Dikkat Edilecek Hususlar-2

- **Yoğunluk:** Etkileşim ne kadar sıcak, heyecan verici, canlı, çekici ve etkiliyse o derece kolay öğrenilir, öğrenilen unutulmaz.
- **Ortak amaç:** Öğretimin hedefleri, eğitim verilenlerin ortak hedefi haline getirilmelidir.
- **Açık kurallar:** Eğitimlerde katılımcıların uyacakları kurallar, kursun başında açık hale getirilmelidir. Kurallar katı ve gereğinden fazla olmamalıdır.

Yetişkin Eğitiminde Dikkat Edilecek Hususlar-3

- ➔ **Kendini değerlendirme:** Eğitmen, katılımcıların kendi başarı düzeylerini değerlendirmesine olanak sağlamalıdır.
- ➔ **Sorun merkezli öğrenme:** Öğrenme, sorun merkezli olmalıdır.
- ➔ **Yaşantı merkezli öğrenme:** Öğretimde, yetişkinin kendisinin bir yaşantıdan geçmesi hedef alınmalıdır.

Öğrenme Engelleri-1

- **Fiziki koşullar:** Isı, ışık, oturma konforu, donanım, işitme gibi eğitim ortamının özelliklerindeki olumsuzluklar öğrenme engeli oluşturabilir.
- **Sıkılma:** Eğer birey, çeşitli nedenlerle (ilgisini çekmeme, güdülenmemiş olma, sürekli dinlemek zorunda kalma, anlatılanı anlamama, öğreteni iyi işitmeme, zamanın boşa harcandığını düşünme) eğitim sırasında sıkılmışsa, öğrenme engellenmiş demektir.

Öğrenme Engelleri-2

- ➔ **Karmaşıklık:** Birey öğrenilen konuları kafasında düzenleyememiş, birbiri ile ilişkisini kuramamış ve onları birbirine karıştırmışsa öğrenemez
- ➔ **Rahatsız olmak:** Eğitimcinin uygunsuz tavırları, öğrencileri küçümsemesi, ters davranması, alay etmesi gibi yanlış davranışları yetişkin öğrencileri çok rahatsız eder.
- ➔ **Korku:** Gülünç olma korkusu, alay edilme korkusu, başaramama korkusu, birisi tarafından incitilme korkusu, sınav korkusu bilinen ortak korkulardır.

Katılma Engelleri

- ➔ **Ev yaşamı ile ilgili engeller:** Ev işlerinden fırsat bulamama; aile üyelerinden birinin ya da hepsinin karşı çıkışları vb.
- ➔ **Dış engeller:** Vardiya çalışması, yorgunluk, ulaşım zorluğu, eğitimin zaman ve süresi vb.
- ➔ **Kişisel engeller:** Bilinmeyenden korkma, gülünç düşme korkusu, kendine güvensizlik, öğrenmeye karşı olumsuz tutum, eğitimin sağlayacağı yarardan emin olamama, zihinsel ve fiziksel eksiklikler.

Eğitimde; öğrenme engellerinin yanında katılma engelleri de ortadan kaldırılmalıdır.

Yetişkin Eğitimini Tanımlayan Ortak Noktalar

- Hedef grubunu, herhangi bir örgün eğitim kurumunun tam zamanlı programına devam eden belli yaş grubundaki çocuk ve gençler dışında kalan kişilerin oluşturduğu,
- Hedef grupları belli, amaçları düzenli, planlı,
- Amaçlanan eğitimin içeriği ne olursa olsun, düzenlenirken ve uygulanırken, yetişkinlerin bireysel özelliklerinin dikkate alındığı, kuralların esnek tutulduğu,
- Programların içeriğini bireyin ve toplumun ihtiyaçlarının belirlediği,
- Yetişkinlerin öğrenme ihtiyacı duyduğu her konuyu kapsayan eğitim yetişkin eğitimidir.

7. Sağlık Nedir?

- *Health is a state of complete physical, mental and social well-being and not merely the absence of disease or infirmity.*
- Sağlık, sadece hastalık ve sakatlığın olmayışı değil fiziksel, sosyal ve ruhsal yönden tam bir iyilik hali durumudur (DSÖ, 1947).
- Kişinin genetik yapısı ve çevresi (biyolojik, fiziksel, sosyal çevresi) tarafından belirlenir.

Sağlık Hizmetlerinin Sınıflandırılması

- Sağlık hizmetlerinin temel amacı, kişilerin sağlığını geliştirmek ve hasta olmamalarını sağlamak yani onları hastalıktan korumak, nitelikli bir yaşam sağlamaktır.
- Ancak her türlü çabaya karşın herkesi her hastalıktan korumak mümkün olmaz, bazıları hastalanır. İşte o zaman sağlık hizmetlerinin ikinci amacı olan «hastaların tedavisi» söz konusu olur. Mevcut yöntemlerle her hasta tam olarak tedavi edilemez, bazıları ölür bazıları sakat kalır.
- Sağlık hizmetlerinin üçüncü amacı, sakatların başkalarına bağımlı olmadan, kendi kendilerine yeter biçimde yaşamalarını sağlamak yani rehabilite edici/esenlendirici sağlık hizmetleridir.

Sağlık ve Davranış İlişkisi

Sağlıklı olma durumunu etkileyen pek çok etmen vardır;

Kişiye ait özellikler;

- Genetik etmenler, kişinin bilgi, tutum ve davranışları da yer almaktadır.
- Kişisel özelliklerin belirlenmesinde dahi çevresel etmenlerin önemli rolü olduğu bilinmektedir.
- Bireyin yaşadığı ortamın yanı sıra sosyal çevrenin de kişinin bilgi, tutum ve davranışlarının oluşmasında önemli etkisi bulunmaktadır.

Sağlık ve Davranış İlişkisi

Şekil 1. Yaşam Tarzı, Çevre ve Sağlık Durumu Arasındaki Karmaşık İlişki

Kaynak: Lawrence G and Potvin L. Education, Health Promotion, and Social and Lifestyle Determinants of Health and Disease, Oxford Textbook of Public Health (R Deteles, J McEwen, R Beaglehole and H Tanaka, Oxford University Press, USA, 2002)

Hastalığa ve Sakatlığa Neden Olan Risk Etmenleri

Gelişmekte Olan Ülkelerde

1. Zayıflık
2. Güvensiz cinsellik
3. Kirli su, yetersiz sanitasyon ve hijyen
4. Kapalı ortam hava kirliliği
5. Çinko yetersizliği
6. Demir yetersizliği
7. Vitamin A eksikliği
8. Yüksek kan basıncı
9. Tütün kullanımı
10. Yüksek kolesterol

Gelişmiş Ülkelerde

1. Tütün kullanımı
2. Yüksek kan basıncı
3. Alkollü içki içme
4. Yüksek kolesterol
5. Şişmanlık
6. Az meyve ve sebze yeme
7. Fizik egzersiz yapmama
8. Madde kullanımı
9. Güvensiz cinsellik
10. Demir eksikliği

Hastalık, Sakatlık ve Ölüm Nedenleri

Gelişmekte Olan Ülkelerde

1. Zayıflık
2. HIV/AIDS
3. Alt solunum yolu enfeksiyonları
4. Perinatal sorunlar, İshalli hastalıklar
5. Sıtma
6. Ana sağlığı sorunları
7. Depresyon
8. İskemik kalp hastalığı
9. Kızamık
10. Tüberküloz

Gelişmiş Ülkelerde

1. Tütün kullanımı
2. İskemik kalp hastalığı
3. Depresyon, Serebrovasküler hastalıklar
4. Alkol kullanma ile ilgili sorunlar
5. Duyma kaybı (erişkinde)
6. Kronik obstrüktif akciğer hastalığı
7. Trafik kazaları
8. Trakea/bronş/akciğer kanseri
9. Alzheimer ve diğer demanslar
10. Kendini yaralama

9. Sağlık Eğitimi

Bireylere ve topluma sağlıklı hayat için alınması gereken önlemleri benimsetip uygulatmak, sunulan sağlık hizmetlerini kullanmaya alıştırmak, sağlıklarını ve çevrelerini iyileştirmek için insanları ikna etmek, ortak karara vardırmak ve eyleme yöneltmek amacıyla gerçekleştirilen eğitim uygulamalarıdır (DSÖ).

Sağlık Eğitimi

Sağlığa yönelik bireysel ya da ortaklaşa davranışa, gönüllü bir şekilde uyumu hazırlamak, olanaklı kılmak ve güçlendirmek için düzenlenen öğrenme deneyimlerinin bir bileşimidir (Green, 1998).

Sağlık Eğitimi

- Sağlığa yönelik istekli eylemleri ve bilinçli kararları geliştiren öğrenme yaşantılarının bileşimidir. Bir başka ifadeyle ise *“kişilerde kendi yaşantıları yoluyla sağlıkla ilgili düşünce, kavram, inanç, tutum, davranış ve yaşam biçimi değişikliği oluşturmak amacıyla yapılan herhangi bir öğrenme yaşantısı”* olarak tanımlanmaktadır (Güler, Akın, 1995).
- Burada temel yaklaşım “kişinin kendi iradesi ve isteği ile sağlık uygulamalarını belirlemesi”dir.

Sağlık Eğitimi

Tanımlardaki Ortak Nokta;

Bireyin kendi sağlık uygulamalarını belirlemeye **kendi iradesiyle ve isteyerek** katılmasıdır.

Sağlık Eğitiminin Amaçları

- Sağlığın değeri ve önemi konusunda insanları bilinçlendirmek,
- Yeni sağlık bilgi ve becerilerini kazandırmak,
- Yanlış bilgi, beceri ve davranışlarını değiştirmek,
- Öğrenmeye ilgiyi ve öğrenme becerisini artırmak.

Sağlık Eğitiminin Temel Amacı

- *Bireylere ve topluma, kendi çaba ve eylemleri yoluyla sağlıklı bir hayat sürmeleri için yardımcı olmaktır.*

Bu amacı gerçekleştirmek için;

- Sağlıkla ilgili her türlü öğrenme işlemini destekler ve geliştirir.
- Bireylerin anlayışlarında ve düşünce ve tarzlarında değişiklikler yaparak inançlarını ve değerlerini etkiler.
- Tutumların değişmesini ve becerilerin kazanılmasını kolaylaştırır.
- Sonuçta **bireylerin davranışlarını ve dolayısıyla hayat biçimlerini** değiştirir.

Sağlık Eğitiminin Misyonu

Eğitim yoluyla tüm insanların sağlığını geliştirmek

Sağlık Eğitimi

- Sağlık eğitiminin uygulaması sırasında toplumun katılımıyla beraber toplumun gereksinimlerine yönelik beraber planlanması, eğitimci ve toplum arasında karşılıklı etkileşimin olması amaca ulaşmayı sağlamaktadır.
- Bu planlama sırasında hedef grubun sosyo-demografik ve kültürel yapısının, bilgi, tutum ve davranışlarının temel belirleyicileri olduğu unutulmamalıdır.
- Sağlık eğitiminin davranış değişikliğinin sağlayabilmesi için uygulama sırasında davranış değişikliğini sağlamaya olanak sağlayan ortam, araç ve gereçler ile desteklenmelidir.

Sağlık Eğitmcisinin Sorumlulukları

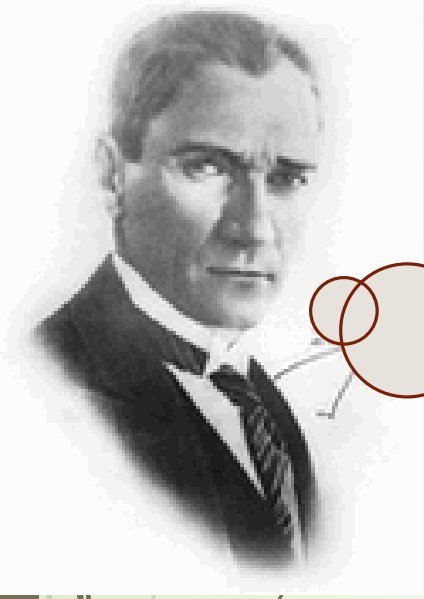
10
0

- Sağlık eğitimi yönünden bireyin ve toplumun sorumluluklarını belirlemek,
- Etkili sağlık eğitim programları geliştirmek, planlamak,
- Sağlık eğitim programlarını uygulamak,
- Sağlık eğitim programlarının etkisini değerlendirmek,
- Sağlık eğitimi hizmetlerinin yürütülmesini koordine etmek,
- Sağlık eğitimi çalışmaları için kaynak kişi görevi yapmak
- Bilimsel araştırma ilke ve yöntemlerini sağlık eğitiminde uygulamak,
- Sağlık eğitimciliği mesleğini geliştirmek.

Sağlık Eğitiminde Ahlaki Değer Yargıları

- Saygı
- Hoşgörü
- Dürüstlük
- Çalışkanlık
- Erdem
- Güven

- İlgı
- İşbirliği
- Cömertlik
- Sempati
- Bağlılık
- .....

*Çalışmadan, öğrenmeden,
yorulmadan rahat yaşamamanın
yollarını alışkanlık haline
getirmiş milletler; evvela
haysiyetlerini, sonra
hürriyetlerini ve daha sonra
da istikballerini kaybetmeye
mahkumdurlar.*

Sağlık Eğitmcisinin Özellikleri

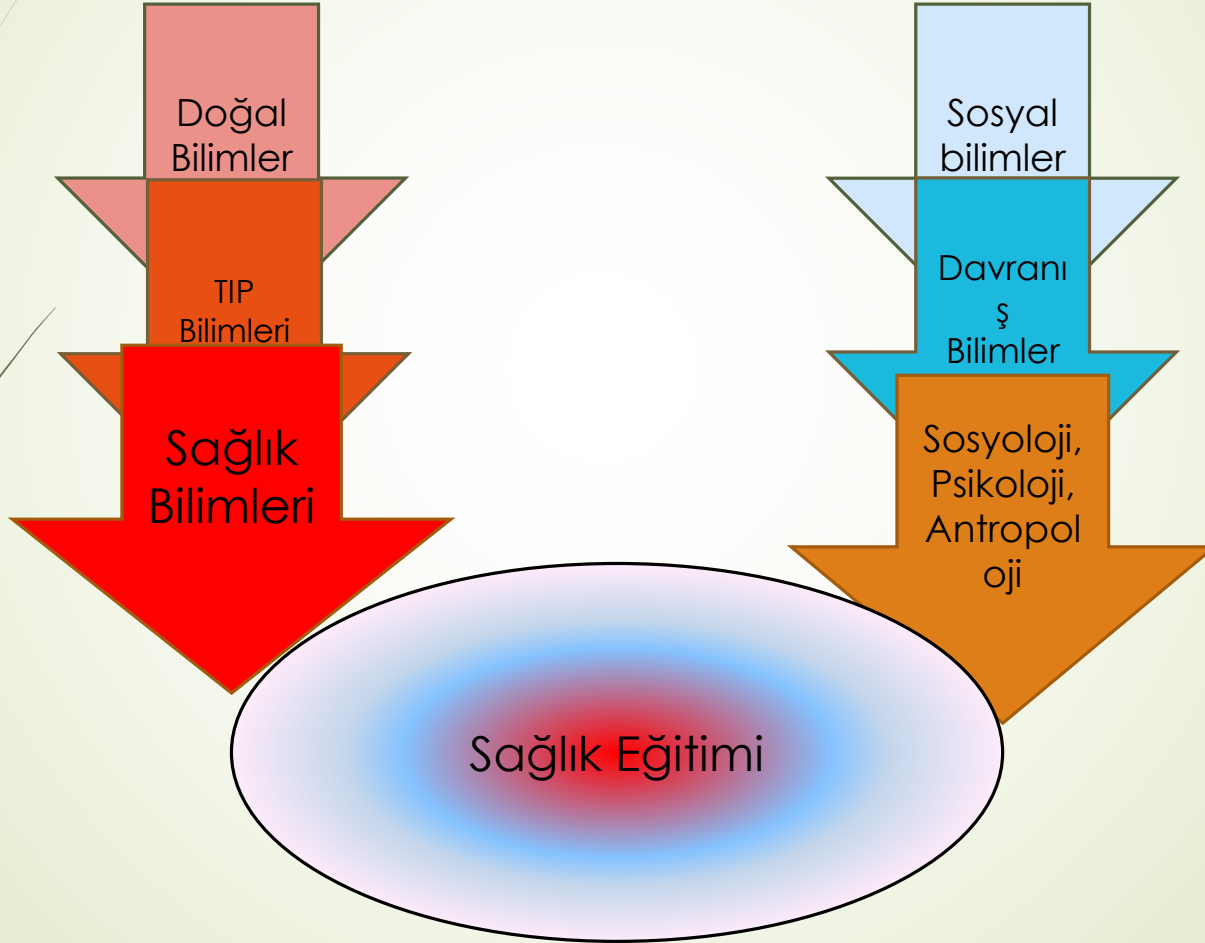
- Sağlıklı ve dengeli bir kişilik
- Sağlık bilgisi ve genel kültürü
- Kendini yenileme alışkanlığı
- Açık fikirlilik
- Mesleğine bağlılık
- Önderlik
- Sorumlu yurttaş olmalı
- Bireyleri ve toplumu tanımalı
- İletişim becerileri gelişmiş
- Yetişkin eğitimi yapabilme ve yönetebilme

Sağlık Eğitiminde Genel İlkeler

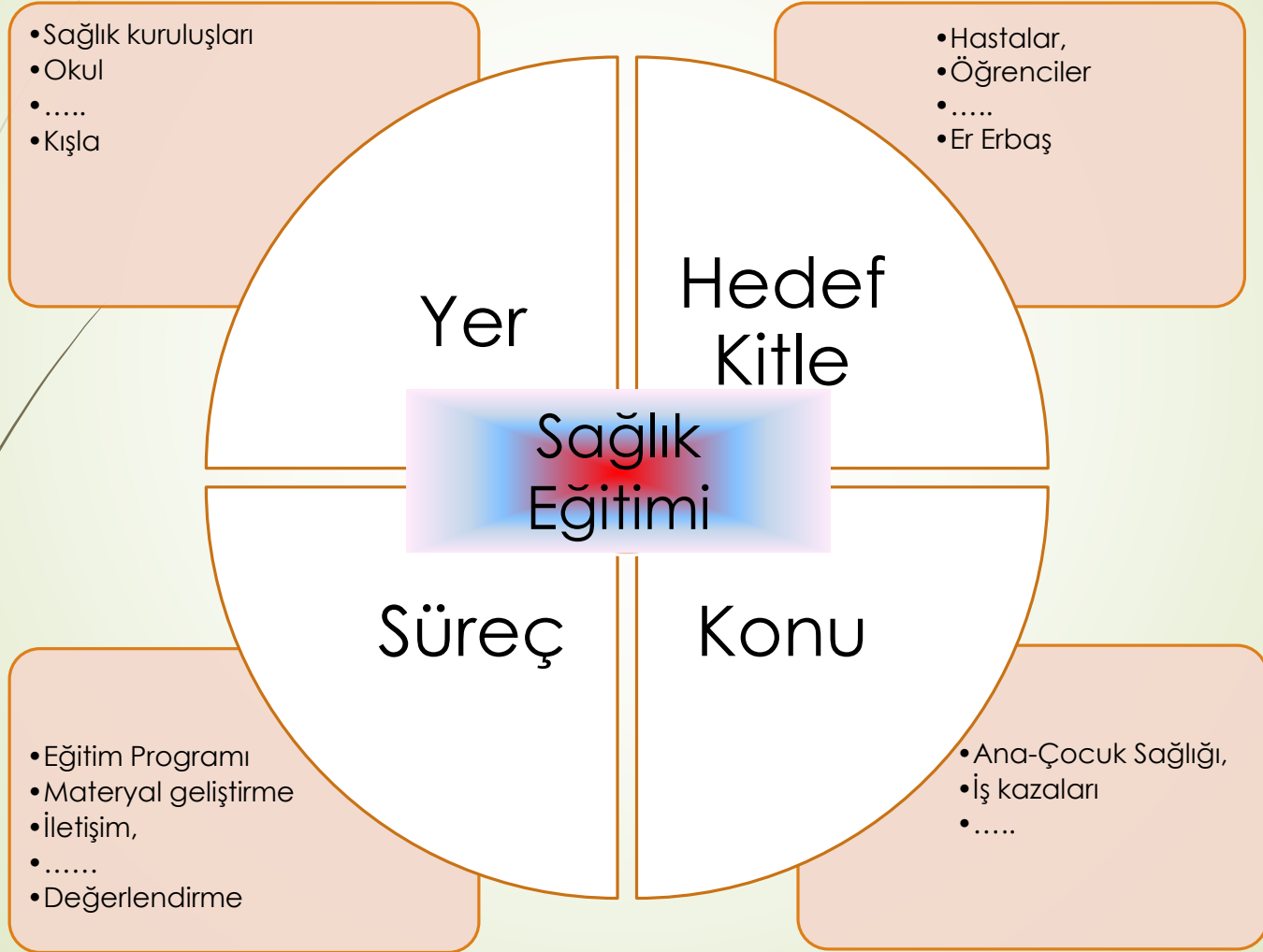
- **Açık amaç ilkesi:** Her eğitim programında amaçlar açıkça belirlenmelidir.
- **Bireysel farklılık ilkesi:** Eğitimde bireysel farklılıklar dikkate alınmalıdır.
- **Sıra ilkesi:** Kişiyne ne öğretilecekse öğretilsin onun bildiklerinden başlanmalıdır.
- **Doğru uygulama ilkesi:** Eğitim yaşantıları gerçek yaşama benzer olmalı ve eğitimde gerçek yaşamdakine yakın araç gereçler ve örnekler kullanılmalıdır.
- **Sonuçların doğruluğu ilkesi:** Eğitimin her evresinde ölçülebilir ve gözlenebilir değerlendirme yöntemleriyle sonuçların doğruluğu denetlenmelidir.

Sağlık Eğitiminin Bilimler Arasındaki Yeri

Sağlık Eğitiminin Uzmanlık Alanları

TSH & Alma-Ata Bildirgesi

Alma-Ata Bildirgesinin Başlıca İlkeleri

Toplumsal Eşitlik: Sağlık hizmetine erişim bir insan hakkıdır. Bu hizmetler sosyal adalet anlayışı kapsamında gelirleri ya da sağlık güvenceleri ne olursa olsun toplumdaki herkese götürülmelidir.

Çevreyle Bütünlük: İnsan ile fizik, biyolojik ve toplumsal çevresi arasında etkileşim vardır. Kişi çevresinden soyutlanamaz. Sağlığı etkileyen çevresel etmenler göz önünde bulundurulmalıdır.

Alma-Ata Bildirgesinin Başlıca İlkeleri

Yaşamın Bütünlüğü: İnsan yaşamı doğum öncesinden ölüme kadar bir bütündür. Bireyler yalnız hasta olduklarında değil sağlıklı dönemlerinde de desteklenmelidirler.

Toplumsal Etmenler: Hastalıkların temelinde yalnız fizik ve biyolojik nedenler değil, toplumsal ve kültürel nedenler de vardır. Kişilerin inançları, yaşam koşulları, ekonomik güçleri sağlık düzeylerini etkiler.

Hizmetin Boyutu: Yalnızca sağlık sektörüncce yürütülemeyecek kadar kapsamlıdır. Eğitim, tarım, ulaşım, sanayi sektörleri ile eşgüdüm içinde olunmalıdır. Hizmet çok sektörlüdür (multisektörel). Örneğin bireylere sağlıklı içme ve kullanma suyu sağlanması bütünüyle sağlık sektörü dışında bir hizmet olduğu halde, sağlık açısından temel bir gereksinimdir.

Alma-Ata Bildirgesinin Başlıca İlkeleri

Korumaya Öncelik: Hastalıkların oluşmasını ya da ilerlemesini önlemek, tedavi etmekten daha etkili, daha kolay ve daha ucuzdur.

Risk Gruplarına Öncelik: Kaynakların sınırlı olduğu yerlerde öncelikle ve özellikle yüksek risk gruplarına hizmet götürülmelidir. Örneğin bebekler, yetersiz beslenen çocuklar, çok doğum yapmış kadınlar, ağır ve tehlikeli işlerde çalışanlar, eğitimsiz ve yoksul olanlar.

Önemli Hastalıklara Öncelik: Bir toplumda sık görülen, sık öldüren, çok kısıtlılığa, çok işgücü yitiğine yol açan hastalıklara “önemli hastalık” denir. Sağlık hizmeti sunumunda bu hastalıklar öncelikle ele alınmalıdır.

Alma-Ata Bildirgesinin Başlıca İlkeleri

Entegre Hizmet: Sağlığı geliştirici, koruyucu, tedavi edici ve esenlendirici (rehabilite edici) hizmetler bir bütündür. Bu hizmetler birbirinden kesin sınırlarla ayrılamaz.

Ekip Hizmeti: Sağlık hizmetleri değişik alanlarda eğitim görmüş, dolayısıyla değişik bilgi ve becerileri olan ekip üyelerince verilebilecek kapsamdadır. Ekibin her üyesi tek tek önemli ve değerlidir.

Sağlık-Kalkınma İlişkisi: Ekonomik kalkınma ile sağlık arasında iki yönlü bir ilişki vardır. Kalkınmışlık toplumun sağlık düzeyini olumlu etkiler, sağlıklı bir toplum da kalkınmayı olumlu etkiler.

Alma-Ata Bildirgesinin Başlıca İlkeleri

Öz Sorumluluk: Bireyler kendi sağlıkları ile ilgili sorumluluk üstlenmelidirler. Ancak öz sorumluluk üstlenebilme; sağlık konularında eğitilme ve bilinçlendirilme ile bağlantılıdır.

Halkın Katılımı: Toplumun hizmetin planlanmasından sunumuna kadar tüm aşamalarına katılımı başarının ön koşullarından biridir.

Alma-Ata Bildirgesinin Başlıca İlkeleri

Evrensellik: Ulusların sağlık sorunları farklı olabilir, ancak bilimsel ve teknolojik birikimler evrenseldir.

Koşullara Uygunluk: Ülkeler arasında giderek bir ülkenin bölgeleri arasında fiziksel, kültürel farklılıklar, kaynak yönünden ayrımlar olabilir. Temel ilke koşullara uygun modelleri ve teknolojiyi seçip kullanmaktır. Bir ülkede başarı ile uygulanan bir model bir başka ülkenin koşullarına uygun olmayabilir.

(http://www.searo.who.int/LinkFiles/Health_Systems_declaration_almaata.pdf. Halk Sağlığı Temel Bilgiler içinde: Eren N., Öztekin Z., 2006: 37-39).

Sevgili yetişkin eğitimcileri;

***Sizi bekleyen, sizi çevreleyen sorunları
çözmek, insan ve kurumları değiştirmek
sizin elinizdedir.***

***Siz sorunları belirlemek, öğrenmek ve
dinlemek için bir adım atın yeter. O zaman
gelecek ve dünya hepimizin olacaktır.***

Duongsoa